

Václav Černý, Rodinné strategie sedláků ve vsi Vítkov 1700-1850, České Budějovice 2015.

Posudek oponentky diplomové práce

Strategie selských rodin dodnes představují součást kolektivní paměti českého venkova a v posledních desetiletích se pozvolna stávají i předmětem historického bádání. Téma však stále nabízí široký prostor pro nové výzkumy, neboť česká historiografie při jeho zpracovávání zatím dávala přednost spíše kvantitativním metodám, směřujícím ke zkoumání obyvatel českého venkova jako společenské vrstvy.

Václav Černý se zaměřil na selské rodiny jihočeské vsi Vítkov v období 18. a první poloviny 19. století, která je zejména z hlediska pramenné základny pro mikrohistorický výzkum ideální. Rodinné strategie projevující se především sňatkovou politikou a nástupnictvím na usedlostech zkoumal na příkladě několika málo rodin, které však studoval velice pečlivě a v širokém kontextu existujících příbuzenských a majetkových vazeb. Diplomová práce Václava Černého tedy zpracovává poměrně tradiční téma, avšak z neotřelé perspektivy, která se v české historiografii dosud dočkala jen minimálního využití.

Základní myšlenkou diplomové práce je skutečnost, že osudy jednotlivců a jejich rodin leckdy vypadaly jinak, než jak by se mohly jevit v zrcadle kvantitativně pojatých výzkumů. Nástrojem a metodologickým východiskem se staly postupy genealogického bádání, které autor velmi detailně přibližuje i po technologické stránce a dokazuje velkou zběhlost v jejich používání. Václav Černý si je zároveň velmi dobře vědom nezastupitelného významu strukturálně koncipovaných analýz, o které se opírá při interpretaci svých poznatků. Právě toto vědomé hledání kontextu, které představuje dělítko mezi mikrohistorickou metodou výzkumu a ilustrativním hledáním jednotlivin, je třeba velmi ocenit.

Jádro práce představují dvě analytické kapitoly, které se zaměřují na provázaná témata výběru partnera a dědické praxe spojené s předáváním podílů z usedlosti, kde Václav Černý vycházel z matrik a především pozemkových knih. Své poznatky dokládá jednak uváděním konkrétních případů, jednak sumarizujícími tabulkami a procentuelními vyjádřeními. Je si však velmi dobře vědom nedostatečné statistické průkaznosti svého vzorku, který počítá spíše s desítkami osob, a své poznatky důsledně komparuje s výsledky jiných autorů. Velmi zajímavou případovou studii vystavěnou na příkladu dvou rodin s odlišným sociálním zázemím (poddanské a svobodné), představuje závěrečná kapitola o rodech Talafousů a Wintrů.

Jediný obecnější nedostatek představuje mnohdy přílišná stručnost komentářů k uváděným příkladům a tabulkám – z celkového kontextu práce je sice zřejmé, že autor zkoumaným problémům rozumí a ví, co chce doložit, avšak při vyjmutí dílčího celku (například pro potřeby článku), by již mohlo dojít k nepochopení. Dílčím nedostatkem, který by však bylo možné snadno odstranit, je poměrně řídké uvádění hodnoty předávaných usedlostí či podílů. Z praktického hlediska by také bylo dobré zařadit přímo do textu odkazy na přílohy uvedené na konci diplomové práce, jež jsou velmi zajímavé a zbytečně unikají pozornosti čtenáře.

Václav Černý svou prací potvrdil tezi předloženou v úvodu, totiž že zaměření pozornosti na konkrétní rodiny přináší nezastupitelné výsledky, které výrazným způsobem obohacují obecněji pojaté analýzy. Přesvědčivě doložil také svou schopnost kritické práce s archivními prameny a literaturou a velmi dobrou orientaci v zkoumané problematice. Oceňuji, že si velmi dobře uvědomuje nejen výhody, ale také limity své metody. Je si vědom řady dalších perspektiv výzkumu a velkého množství otázek k dalšímu bádání. Jeho text je pečlivě zpracován i po jazykové a technické stránce.

Vzhledem k výše uvedeným skutečnostem doporučuji diplomovou práci Václava Černého k obhajobě a hodnotím ji stupněm **v ý b o r n ě**.

V Pelhřimově 16. 5. 2015

PhDr. Markéta Skořepová, Ph.D.